

dr. Katonáné dr. Pehr Erika
PTE-ÁJK c. egyetemi docens

GYERMEKEK VÉDELMEÉNEK RENDSZERE II.

Betegjogi, Ellátottjogi, Gyermekjogi és Dokumentációs Központ
2015. OKTÓBER 15.

TÁMOP 5.5.7-08/1-2008-0001

Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi képviselői hálózat
és civil jogvédő munka fejlesztése

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tematika:

Gyermekek védelmének rendszere II.

- Alapvető fogalmak
- Ellátási formák
- Pénzbeli és természetbeni ellátások
- Személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások
- Személyes gondoskodást nyújtó gyermekvédelmi szakellátások

A gyermekvédelem területén dolgozók jogai és kötelezettségei

JOGSZABÁLYOK

- **1997. évi XXXI. törvény** a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról;
- **149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet** a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról ;
- **513/2013. (XII. 29.) Korm. rendelet** a nevelőszülői foglalkoztatási jogviszony és a helyettes szülői jogviszony egyes kérdéseiről
- **369/2013. (X.24) Korm. rendelet** a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről
- **15/1998. (IV. 30.) NM rendelet** a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- **29/2003. (V. 20.) ESzCsM rendelet** a helyettes szülők, nevelőszülők, a családi napközit működtetők képzésének szakmai és vizsgakövetelményeiről, valamint az örökbefogadás előtti tanácsadásról és felkészít tanfolyamról
- **37/2013. (V. 28.) EMMI rendelet** az emberi erőforrások minisztere ágazatába tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeiről

Gyermekek védelmének alapvető fogalmi rendszere

TÖRVÉNY CÉLJA, amelynek érvényesülnie kell az ellátások során

- gyermekek jogainak védelme, érdekeinek érvényesítése,
- szülői kötelezettségek teljesítésének segítése,
- gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése, illetve annak megszüntetése,
- hiányzó szülői gondoskodás pótlása,
- gyermekvédelmi rendszerből kikerült fiatal felnőttek társadalmi beilleszkedésének segítése.

(ennek érdekében meghatározza a jogok-kötelességek, valamint gyermekvédelmi rendszer szabályait, gyermekvédelmi feladatot ellátókat

A Gyvt. a **gyermek mindenkifelett álló érdekében** (legfőbb érdek: Gyermekjogi Bizottság 14. Átfogó Kommentárja) biztosítja

- gyermek saját családjában való nevelkedésének jogát (18. cikk),
- gyermek különleges védelmét a bántalmazás és elhanyagolás ellen (19.cikk)
- gyermeket megillető helyettesítő védelmet,
- gyermek elhelyezésének időszakos felülvizsgálatát (20.cikk)

*(**helyettesítő védelem:** 12. év alatti gyermekek befogadó szülői elhelyezése; **felülvizsgálat az** első két évben félévente, 3 év után évente, de 9 év feletti gyermek esetén három év után két évente.)*

GYERMEKI JOGOK biztosítása az ellátások során

Segítség a családban nevelkedéshez; **hátrányos és halmozottan hátrányos gyermek esélyeinek** növelése; fogyatékos gyermekek különleges ellátása; bántalmazással és elhanyagolással szembeni védelem **(testi fenyegetés tilalma)- egységes elvek és módszertan alkalmazásával; megfelelő műsorokhoz való jog;**

szülőktől való kivételes, és csak törvényi okok alapján történő elválasztás; **12 éve alatti gyermek helyettesítő védelme helyettes vagy nevelőszülőnél (befogadó szülőnél; származás megismeréséhez fűződő jog (Ptk. Családjogi Könyve);** gyermek meghallgatása és véleménynyilvánítása; panasz eljárás kezdeményezése.

NEVELÉSBE VETT gyermek jogainak biztosítása az ellátások során

Állandóság, érzelmi biztonság a teljes körű ellátásban; gyermekével, testvérével való együttes elhelyezése; felzárkóztató és tehetségfejlesztő gondozás; szabad hit és vallásoktatás; vélemény nyilvánítás; gyermekönkormányzat létrehozása; támogatás a családi környezetbe való visszatéréshez; személyes kapcsolatok ápolása; személyes tulajdon szokásos tárgyaihoz fűződő joga; utógondozás (szociális munka és segítség)

Speciális szükségletű gyermekek fokozott védelme (korrekció, terápia, személyes szabadság korlátozás feltétlenül indokolt esetben és mértékben)

Gyvt. általános rendelkezései között szerepelnek a törvény célja, alapelvei, hatálya mellett az **ÉRTELMEZŐ RENDELKEZÉSEK:**

- **Ellátás:** meghatározott pénzbeli, természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó alapellátás és szakellátás, továbbá a javítóintézeti ellátás
- **Gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenység:** a gyermekjóléti alapellátás, illetve a gyermekvédelmi szakellátás keretében végzett tevékenység, függetlenül a feladatellátás formájától és módjától; **a szolgáltató tevékenység célja** a gyermekjólétnek, azaz a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, személyi, vagyoni és egyéb jogainak biztosítása
- **Fiatalkorú:** a szabálysértés elkövetésekor a 14. évét, valamint a bűncselekmény elkövetésekor a 14. évét, 2013. június 30-át követően elkövetett bűncselekmény - **az emberölést, életveszélyt, vagy halált okozó testi sértést, rablást, kifosztás-elkövetésekor a 12. évét betöltötte**, azonban a 18. - javítóintézetben történő nevelése esetén a 21. - évét még nem töltötte be,

- **Fogyatékos:** magasabb családi pótlékra jogosult - illetve **ellátás és gyermekétkeztetés** tekintetében a (SNI) mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral, súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzdő gyermek. (2011. évi CXCV. tv. 4. § 25. pont)
- **Családbafogadó gyám:** az a személy, akinél a gyámhatóság a gyermeket ideiglenes hatállyal elhelyezte, vagy akinél a bíróság a gyermeket elhelyezte, vagy aki a gyermeket a gyámhatóság hozzájárulásával családba fogadta, kivéve, ha a gyermeket ideiglenes hatállyal nevelőszülőnél, gyermekotthonban vagy más bentlakásos intézményben helyezték el, vagy akit a Ptk. szerint más okból rendelt ki gyámként a gyermekvédelmi gyámság alatt nem álló gyermeknek
- **Utógondozás:** a nevelésbe vétel megszüntetését, megszűnését követően a gyermek családjába való visszailleszkedését elősegítő utógondozó szociális munka, illetve a fiatal felnőttnek az önálló élet megkezdéséhez szükséges személyre szóló tanácsadás és a társadalomba való beilleszkedéshez történő segítség nyújtás

HÁTRÁNYOS HELYZETŰ az az RGYK-s gyermek, nagykorú gyermek akinél:

- ▶ szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége (**alapfokú iskolai végzettség**).
- ▶ szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága (**álláskeresőként nyilvántartott**),
- ▶ gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei (**szegregátum, szükséglakás, komfortos lakás stb.**)

Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek:

- ▶ legalább kettő fennáll, továbbá a nevelésbe vett gyermek, utógondozói ellátásban részesülő továbbtanuló gyermek.

*(Kérdések és válaszok a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet (a továbbiakban: HH, HHH) megállapításával kapcsolatos anyagi- és eljárásjogi kérdésekben, illetve a HH-HHH-hoz kapcsolódó kedvezményekre vonatkozó kérdésekben-**2010-2014.kormany.hu/hu/gyik**)*

Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek (forrás: KSH ELŐZETES ADATOK)

2014	RGYK	Hátrányos helyzetű	Halmozottan hátrányos helyzetű
Összesen	487 702	78744	143 215
Ebből: 0-2 éves	47918	7121	12524
3-5 éves	79383	12344	25448
6-13 éves	219 392	36212	67656
14-17 éves	101785	17179	30723
18 év feletti	39224	5888	7464

Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek (forrás: KSH ELŐZETES ADATOK)

2014	RGYK	Hátrányos helyzetű	Halmozottan hátrányos helyzetű
Összesen	487 702	78744	143 215
Ebből: alacsony iskolai végzettség		50795	87 496
alacsony foglalkoztatás		23578	
elégtelen környezet		4374	
Ebből: nevelésbe vett és utógondozotti ellátott			8020

A **veszélyeztetettség** olyan – a **gyermek** vagy más által **tanúsított** - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult - állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza (súlyos veszélyeztetettség)

A **gyermekbántalmazás** a **gyermek veszélyeztetettségének egyik megnyilvánulási formája**, de a gyermek veszélyeztetettsége bántalmazás nélkül is megvalósulhat.

Veszélyeztetettség szempontrendszer: helyzet ártalmas a gyermek jólétére, fejlődésére, a probléma nem normális és az a szülőnek felróható, a probléma megoldása nem bízható a családra és ezért szükséges az állami kontroll, a család autonómiájának korlátozása.

- A gyermek **bűnmegelőzési szempontú veszélyeztetettségének** megítélése a megelőző pártfogolás kapcsán, vagyis a gyermek bűnismétlés, bűnözői életpályára való hajlamosság szempontjából történő kockázatértékelése:

(magas, közepes - a szükséges szempontok jogszabályi kidolgozása megtörtént a Pártfogó Felügyelői Szolgálat tevékenységéről szóló 8/2013. (VI. 29.) KIM rendeletben)

Veszélyeztetett gyerekek

(forrás :KSH)

	2007 év	2009 év	2011 év	2012 év*
Számuk	204 449	197 375	201 386	190 564
Környezeti	48823	47616	49819	50869
Anyagi	105 016	95644	90430	81963
Egészségi	8464	7058	6881	6781
Magatartási	42146	47057	54256	50951

** 2013 óta a gyermekjóléti szolgálatok az adatszolgáltatatok
Ekkor a veszélyeztetett gyermekek száma 139 213 fő volt.*

A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmódot, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját,

- mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.
- fizikai, érzelmi, szexuális bántalmazás és/vagy elhanyagolás; intézményi, és rendszerabúzus.
- (egységes elvek és módszertan kidolgozása megtörtént – **MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ – EMMI 2014**)

A gyermekvédelmi rendszer felelőssége:

- Ha a gyermekek védelmét szolgáló tevékenység, vagy rendszer (pl. gyermekvédelmi) nem létezik, vagy diszfunkcionálisan működik **rendszerabúzusról beszélünk. Főbb jellemzői:**
- gyermek szükségleteinek figyelmen kívül hagyása,
- megfelelő ellátások elérhetetlensége a gyermekek számára,
- meglevő ellátások összehangolásának a hiánya,
- intézményes bántalmazás a gyermek szolgáltatásokon keresztül történő elhanyagolása (felelős személy által)

A gyermekvédelem értéktartalma (minden gyermek esélyegyenlőségének növelése, a gyermeki jogok érvényesülésének segítése).

Bántalmazás és/vagy elhanyagolás

(forrás: KSH)

Kezelt probléma	2007 év	2010 év	2012 év
Bántalmazás	13 975	9368	6828
Ebből: fizikai	5454	3187	2233
lelki	8143	5798	4285
szexuális	378	383	310
Elhanyagolás	-	20 891	23922
Ebből: fizikai	-	11 649	10524
lelki	-	9242	13398

- **Speciális szükségletű gyerekek:** súlyos pszichés tüneteket mutató, a súlyos disszociális tüneteket mutató, a pszichoaktív szert használó és a **kettős szükségletű - különleges és speciális ellátás együtt - gyerekek.**
- **Különleges szükségletű gyerekek:** kora miatt sajátos szükségletekkel bíró 3 év alatti, a tartósan beteg vagy fogyatékos és a **kettős szükségletű - különleges és speciális ellátás - gyerekek.**

Kidolgozásra kerül a **kettős szükségletű, súlyos pszichés tüneteket mutató, fogyatékos gyermekek** ellátásához szükséges **módszertani megalapozás**, a fejlesztési cél az EFOP-ban megjelenik.

- **Gyermekvédelmi szakértői** bizottság állandó tagja egy fő gyermekorvos, egy fő gyermek-szakpszichológus és egy fő szociális munkás (családgondozó, utógondozó).
- A speciális szükségletű gyermekek esetében a három állandó tagból és vezetőből álló bizottság kiegészül egy fő **pszichiáterrel és egy fő gyógypedagógussal**
(örökbefogadás előkészítésénél mindig kell gyógypedagógus, mint új feladatnál)

Szükséges kidolgozni a **Gyermekvédelmi Szakértői Bizottságok független, szabályozott működtetésének módját is.**

Különleges és speciális szükségletű gyerekek (forrás: KSH)

Szükségletek	Összesen	Gyermek- otthon	Nevelőszülő	Ápoló- gondozó intézmény
Átlagos	11319	3751	7533	35
Különleges:				
- 0-3 éves	1503	376	1123	4
- fogyatékos, tartósan beteg	4919	2034	2636	10
Speciális*	723	666	47	10
Összesen	18464	6828	11339	297

* Kettős szükségletű gyerekek száma: 212 fő .

GYERMEK KÖTELESSÉGEI különösen az ellátások során

- gondozása és nevelése érdekében szülőjével vagy más törvényes képviselőjével, gondozójával **együttműködjön**,
- képességeinek megfelelően tegyen eleget **tanulmányi kötelezettségének**,
- tartózkodjék az egészségét **károsító életmód gyakorlásától** és az egészségét károsító szerek használatától.

Az intézmények **házi rendje** – a Gyvt. keretei között - a gyermek életkorához, egészségi állapotához, fejlettségi szintjéhez igazodva állapítja meg a gyermekek jogai gyakorlásának és kötelességei teljesítésének szabályait.

(a házi rendet az intézményben mindenki által jól látható helyen ki kell függeszteni, és gondoskodni kell annak megismertetéséről)

Gyermekek védelmének rendszere II.

GYERMEKVÉDELMI RENDSZER

- Pénzbeni és természetbeni ellátások
- Gyermekjóléti alapellátások
- Gyermekvédelmi szakellátások
- Gyermekvédelmi gondoskodás körébe tartozó hatósági intézkedések
- Fiatalok javítóintézeti nevelése (gyv. rendszer része lett)
- A rendszerhez kapcsolódó más szervek feladatai (pl. családsegítők, köznevelési intézmények, egészségügyi szolgáltatók, rendőrség stb., áldozatsegítő szervek, társadalmi szervezetek, állampolgárok), és felelőssége az együttműködés, a jelzés elmulasztása kapcsán.

MINTACÍM SZERKESE

GYERMEKVÉDELMI RENDSZER

Pénzbeli ellátások

Hatósági intézkedések

Rendszeres gyermekvédelmi
kedvezmény

Gyermektartásdíj
megelőlegezése

Otthonteremtési
támogatás

Családi pótlék természetbeni
folyósítása

Családi pótlék folyósításának
szünetelése

Személyes gondoskodás
nyújtó ellátások

Megelőző pártfogás
elrendelése

Védelembe vétel

hh.hhh helyzet
megállapítása

Ideiglenes hatályú
elhelyezés

Nevelésbe vétel

Nevelési felügyelet

Utógondozás és
utógondozói ellátás

SZEMÉLYES GONDOSKODÁST NYÚJTÓ ELLÁTÁSOK

Gyermekjóléti alapellátás

Gyermekjóléti szolgáltatás

(Család és) Gyermekjóléti szolgálat

(Család és) Gyermekjóléti központ

Gyermekek napközbeni
ellátása

Bölcsőde

Családi napközi és
Családi gyermekfelügyelet

Házi gyermekfelügyelet

Alternatív ellátások

Gyermekek átmeneti
gondozása

Helyettes szülő

Gyermekek átmeneti otthona

Családok átmeneti otthona

Biztos Kezdet
Gyerekház

Gyermekvédelmi szakellátás

Otthont nyújtó ellátások

Nevelőszülő

Gyermekotthon

Utógondozói ellátások

Utógondozó otthon
Külső férőhely

Területi gyermekvédelmi
szakszolgáltatás

Gyermekvédelmi
Szakértői Bizottság

Javítóintézeti
ellátás

SZAKMAI EGYÜTTMŰKÖDÉS

- A gyermek segítséget megkapjon a családjában történő nevelkedéséhez (több szakterület együttműködése- holisztikus szemlélet- ellátások elégtelensége gyermekvédelmi problémává válik),
- időben emeljék ki a családjából,
- egyéni gondozási - nevelési terv elkészítése, elfogadása
- egyéni szükségleteinek megfelelő gondozási helyre kerüljön,
- ne szakadjon el családjától, családi kapcsolataitól,

- megfelelő ideig legyen a megfelelő gondozási helyen
- visszafogadás és visszatérés előkészítése, családgondozás
- indokolt örökbefogadása előkészítése,
- a családba történő visszailleszkedés segítése.
- utógondozás, otthonteremtés.

A szakmai együttműködés elősegítése a gyermekvédelemben dolgozók joga és kötelessége:

- 1.) Ellátások során a gyermekek élethelyzetének feltárására, sorsának megtervezésére és végigkísérésére
- 2.) Ezt segíti a "Gyermekeink védelmében" elnevezésű adatlaprendszer (tájékoztatás, együttműködés, ellenőrzés)

Állami feladattá vált:

- otthont nyújtó ellátás (nevelőszülő, gyermekotthon)
- utógondozói ellátás
- területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás

Az állam fenntartói feladatainak ellátására kijelölt szerv a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság

Jegyző gyámügyi hatásköre erősen csökkent: pl. védelembe vétel, id. hatályú elhelyezés, apai elismerő nyilatkozat felvétele (megmarad RGYK, környezettanulmány készítése stb.)

- városi gyámhivatal helyett járási (fővárosi kerületi) gyámhivatal:
- fővárosi/megyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatalának szakigazgatási szerve – **2015. március 31-ig**
- hatásköre bővebb, mint a városi gyámhivatalé volt (jegyzőtől kapott hatáskörök és a Ptk.-ból eredő feladatok)

- A megyei és járási (fővárosi kerületi) szinteken a szakigazgatási szervek önálló feladat- és hatáskörgyakorlása, valamint az ezzel együtt járó jelenlegi szervezeti tagozódás megszűnik és egy **egységes kormányhivatali rendszer** jött létre a belső integráció folytán. Ezzel egyidejűleg a **szakmai és funkcionális feladat- és hatáskörök címzettje a kormány megbízott és a járási hivatalvezető lesz.**

(Egyes közigazgatási tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi VI. törvény)

- 2015. április 1 -jével a fővárosi és megyei kormányhivatal, és a fővárosi és megyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatala (gyámhivatal) elnevezés lépett hatályba.

PÉNZBENI ÉS TERMÉSZETBENI ELLÁTÁSOK

- **Jegyző:** rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény; egyéb ellátások (Erzsébet utalvány, pótlék)
- **Gyámhivatal:** gyermektartásdíj megelőlegezése; otthonteremtési támogatás.
- **Természetben nyújtott ellátások:** étkeztetés, nyári étkezés, családi pótlék természetbeni formája.
- Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás „beleolvadt” az Sztv. szerinti önkormányzati segélybe.

- **Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény** (az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 130%, illetve 140 %-ához igazodó ellátás a vagyon figyelembe vétele mellett (20x vagy 70x), valamint évi 2x 5.800 Ft értékben Erzsébet utalvány) kb. 500 ezer gyermeket érint.
- RGYK-ba beleolvadt a kiegészítő gyermekvédelmi támogatás (RGYK-s gyermek után a tartásra köteles családba fogadó gyám (mértéke a mindenkori öregségi nyugdíjminimum 22%-a,, vagyis 6.270 Ft/fő/hó, valamint évi 2x 8.400Ft pótlék) mintegy 1500 gyermeket érintett.

(közös háztartásban élő közeli hozzátartozók figyelembe vétele – 20, 23, 25 évesnél fiatalabb, valamint korhatárra tekintett nélkül tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek, eltartott gyermek más személy)

- **Gyermektartásdíj megelőlegezés** célja a bírósági határozatban megállapított – nemzetközi szerződés alapján is - végrehajtható gyermektartásdíj megelőlegezése, ha annak behajtása átmenetileg – lehetetlen és a gyermekes család szociális helyzete is megfelel a feltételeknek (nem képes tartásra és öregségi nyugdíj legkisebb összegének 2x alatt van a család jövedelme)
- **Mértéke:** öregségi nyugdíj legkisebb összegének maximum 50%-a, minimum 10%-a. (2x 3 évig- továbbfolyósítás, újbóli megállapítás) kb. 12 ezer gyermeket érint átlagosan 43 232Ft/fő/év (*KSH előzetes adat*)
- **Otthonteremtési támogatás** célja a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerült fiatal felnőttek (18-25 éves) lakáshoz jutásának, tartós lakhatásának segítése.30. életév betöltéséig kérhető (nagykorúvá váláskor3 év folyamatos nevelésbe vétel). Pénzfelhasználási terv- 10% járulékos költségek.
- **Mértéke:** öregségi nyugdíj legkisebb összegének 40-70%-a (részletekben is) kb. 1300 fiatal felnőttet érint átlagosan 678 000 Ft. (*KSH előzetes adat*)

CSALÁDI PÓTLÉK természetbeni formája (elhanyagolás kezelése)

- **Védelembe vétellel egyidejűleg, vagy alatta** (fokozatosság elve), pénzfelhasználási terv szerint - 100% erejéig, 6 hónapra eseti gyám kirendelésével.
- (családtámogatási folyószámla és élelmezés, tápszer, tanszer, gyógyszer, ruházat, iskolai bérlet, gyermekétkeztetés stb.- közüzemi díjak másból nem fedezhetők)
- Eseti gyám kör (10 fő /1 eseti gyám), csp. 10% költségtérítés a gyámhatóság által.
- Felülvizsgálat (idő, mérték, mód változtatás, megszüntetése) .

CSALÁDI PÓTLÉK FOLYÓSÍTÁSÁNAK SZÜNETELÉSE

Óvodai nevelésre kötelezett, tankötelezett gyermek mulasztása esetében 2014 évben 4760 gyermek védelembe vételét rendelték el. **Családi pótlék folyósítása szünetel 2014 évben 6465 gyermek esetében, ebből 16 év feletti 3597 fő volt .** (22.807 védelembe vételből- *KSH előzetes adat*)

Feladatok

- tanítási évben igazolatlanul mulasztott **10 tanóra után** – figyelmeztetés a jogkövetkezményekre - **MÁR 5 igazolatlan óvodai nap után is**
- tanítási évben igazolatlanul mulasztott **50 tanóra, illetve MÁR 20 óvodai nevelési nap után is 8 napon belül** - kezdeményezi az ellátás szüneteltetését, és 16 év alatti gyermek **védelembe vétele** (vagy ha fennáll, az egyéni- gondozási terv módosítása (tankötelezettség előmozdítása)
- **Nevelésbe vett gyermekek esetén csak jelzés a TEGYESZ felé a gyám támogatása, segítése érdekében.**

- **Gyermekevédelmi gyám feladata:** figyelemmel kíséri a gyermek iskolai előmenetelét, kapcsolatot tart a gondozási hellyel, iskolával; meghallhatja a gyermeket; kezdeményezheti a gyermek tanulási képességét érintő vizsgálatát; gondozási hely megváltoztatásának kezdeményezése.
- **Felülvizsgálat időszaka** 3nevelési/tanítási hónap, illetve nevelési/tanítási év lezárását követő 15 nap.
(3 nevelési nap, illetve 5 tanórai hiányzás alatt megszünteti a csp. szüneteltetést)
- Védelembe vétel időtartama ekkor: szüneteltetés időtartamával megegyező- legfeljebb 16.életév kivételesen nagykorúvá válásig -.

GYERMEKÉTKEZTETÉS

Eddigi RGYK-s stb. ingyenes vagy kedvezményrel étkező gyerekek mellett a gyermekétkeztetés intézményi térítési díja normatív kedvezményének 100%-ra emelését (ingyenessé tétele)

- három- vagy többgyermekes családok gyermekeinek körében,
- tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelő családokban élő gyermekekre,
- a kötelező legkisebb munkabér 130%-át meg (kb.90 ezer forint) nem haladó egy főre jutó havi jövedelemmel rendelkező családokban élő gyermekekre

(a bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben részesülő gyermekek esetében)

Ingyenes gyermekétkeztetés tartalma: déli meleg főétkezés, tízórai és uzsonnai étkezés.

A nevelésbe vett gyermek részére

- aki bölcsődés, óvodás vagy tanulói jogviszonyban áll és nappali rendszerű iskolai oktatásban vesz részt (1-8.osztály), valamint

az utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőtt részére

- aki tanulói jogviszonyban áll és nappali rendszerű iskolai oktatásban vesz részt –

ingyenes gyermekétkeztetés és ingyenes tankönyvellátás jár célzott természetbeni juttatásként a 2015/2016. tanévtől.

Hatályos a 7/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet, a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról.

GYERMEKJÓLÉTI ALAPELLÁTÁS

- Biztos Kezdet Gyerekház
- **Gyermekjóléti szolgáltatás** (gyermekjóléti szolgálat, gyermekjóléti központ, **2016. január 1-jével** család és gyermekjóléti szolgálat, család és gyermekjóléti központ)
- **Gyermekek napközbeni ellátás** (bölcsőde, családi napközi, családi gyermekfelügyelet, házi gyermekfelügyelet, alternatív napközbeni ellátások)
- **Gyermekek átmeneti gondozása** (befogadó szülő, mint helyettes szülő, gyermekek, vagy családok átmeneti otthona- krízis központ) - 12 év alatti gyermek elhelyezése.

- **Célok:** családban nevelkedés, veszélyeztetettség megelőzése, megszüntetése, kiemelés megelőzése,
- Hozzájárul: hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet feltárásához, leküzdéséhez,
- Legközelebbi ellátást nyújtó személynél, intézményben kell biztosítani.

BIZTOS KEZDET GYEREKHÁZ

- **Célcsoport:** a leghátrányosabb helyzetű településeken és településrészekben élő 0-5 éves gyermekek
- **Cél:** elsősorban hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egészséges fejlődésének biztosítását támogató, fejlődési lemaradást kompenzáló, szülői kompetenciákat erősítő, a szülő és különösen az óvodáskort el nem ért gyermeknek együttesen biztosít társadalmi felzárkóztatást segítő szolgáltatásokat
- Együttműködik különösen a gyermekjóléti szolgálattal, illetve szükség esetén a jelzőrendszer egyéb tagjaival, védőnői szolgálattal, óvodával.

- **Gyermekeknek** rendszeres szakmai szolgáltatásként legalább képesség-kibontakoztató foglalkozást, állapotfelmérést, fejlesztést és étkeztetést,
- **Szülőknek** a gyermekkel együtt történő részvételét a foglalkozásokon, a szülők számára személyiség- és kompetenciafejlesztést célzó, valamint egyéb preventív célú programokat,
- Legalább havi egy **közösségi rendezvény** megszervezését a szülőknek, a helyi közösségnek

(kötelező óvodába járás miatt elsősorban a 0-3 éves gyerekek és szüleik ellátását biztosítja 2015. szept. 1-jétől)

GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLAT

- Családban nevelkedés segítése
- információszolgáltatás, tanácsadás, hivatalos ügyek intézésének segítése, átmeneti gondozáshoz való hozzájutás, szabadidős programok szervezése),
- Veszélyeztetettség megelőzése, megszüntetése
- jelzőrendszer működtetése, esetkonferencia, családgondozás, konfliktuskezelés, családi krízisek
- Családból kiemelt gyermek visszagondozása; helyettes szülői hálózat szervezése.

(Családsegítő szolgálat és gyermekjóléti szolgálat 2015. január 1-jétől csak egy szolgálat keretében hozható létre. Jelenleg 663 szolgálat működik. Az igénybevevő gyerekek száma: 140.843)

VÁLTOZÁSOK 2016 . január 1-jétől

A családsegítő szolgálat és a gyermekjóléti szolgálat integrálása, **család és gyermekjóléti szolgálat létrehozása** (lakosságszámtól függetlenül – kötelező a polgármesteri hivatal fenntartó települési önkormányzat, közös önkormányzat esetén a székhely önkormányzat számára, de nem lesz feladata pl. a családból kiemelt gyermek családgondozás, utógondozása)

Család és Gyermekjóléti központ esetén, egyházi, nem állami szolgáltató helyett az önkormányzatoknak vissza kell venni a feladatellátást. **Központok (járásszékhely, fővárosi kerület, MJV) feladata:**

- 1.) önálló egyéni és csoportos **speciális szolgáltatások**, programok nyújtása (pl. új a családi döntéshozó konferencia biztosítása)
- 2.) a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó **hatósági intézkedésekhez kapcsolódó**, a gyermekek védelmére irányuló tevékenységet
- 3.) **szakmai támogatást nyújt** az ellátási területén működő gyermekjóléti szolgálatoknak.

Kapcsolattartási ügyelet a találkozássra, együttlétre alkalmas semleges hely biztosítása mellett:

- konfliktuskezelő, segítő szolgáltatás nyújtása,
- **gyermekvédelmi közvetítői eljárás (mediáció) biztosítása**, melynek célja a felek közötti konfliktusok feloldásának segítése, közöttük a megállapodás létrehozása, és annak mindkét fél részéről történő betartása, vagy
- önálló szakmai módszertani programmal rendelkező **kapcsolatügyi szolgálat nyújtása**,
- **felügyelt kapcsolattartást** elrendelő szervvel történt előzetes egyeztetést követően - felügyeletet ellátó szakember biztosítása, vagy más szakember jelenlétének lehetővé tétele, a gyámhatóság tájékoztatása a történetekről.

Kórházi szociális munka célja

- szülészeti-nőgyógyászati osztályon a válsághelyzetben lévő anya és gyermekének segítése;
- gyermekosztályon a gyermekelhanyagolás és bántalmazás észlelése esetén jelzés.

Készenléti szolgálat célja

- gyermekjóléti központ nyitvatartási idején túl felmerülő krízishelyzetekben történő azonnali segítség, tanácsadás vagy tájékoztatás nyújtása (állandóan hívható, közismert számon)

Utcai és lakótelepi munka célja

- szabadidejét az utcán töltő, kallódó, csellengő gyermek speciális segítése,
- ellátás és felügyelet nélkül maradó gyermek felkutatása, visszakerülésének elősegítése, ellátások- intézkedések kezdeményezése

Iskolai szociális munkát is elláthat a gyermekjóléti szolgálat.

Ennek keretében segíti:

- a gyermeket a tanulmányi kötelezettségei teljesítéséhez,
- a nevelési-oktatási intézménybe való beilleszkedéséhez szükséges kompetenciái fejlesztésében,
- az akadályozó tényezők feltárását és megoldását,
- a gyermeket a tanulmányi előmeneteléhez, későbbi munkavállalásához kapcsolódó lehetősége kibontakozásában,

Kezdeményezi, szervezi és összehangolja az érintett személyek és szervezetek részvételét az **észlelő- és jelzőrendszerben**

- felhívja a jelzőrendszer tagjait (Gyvt.-ben felsorolt tagok: **gyermekjogi képviselő és a javítóintézet is**) jelzési kötelezettségük írásban – krízishelyzet esetén utólagosan – történő teljesítésére,
- fogadja a jelzőrendszer jelzését, a probléma jellegéhez, a veszélyeztetettség mértékéhez, a család szükségleteihez igazodó intézkedést tesz, és erről a jelzést tevőt tájékoztatja (esetmegbeszélés, szakmaközi megbeszélés, éves konferencia)
- **326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet módosítása:** szociális munkás, valamint gyermek- és ifjúságvédelmi felelős munkakör bekerül a finanszírozott nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörök közé.
(A mennyiben a hátrányos helyzetű tanulók aránya eléri az iskola, a kollégium létszámának legalább huszonöt százalékát és az érintettek létszáma meghaladja a 100, de nem éri el az 500 főt, akkor fél státusszal.)

KÖTELEZŐ

- jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál, vagy
- **hatósági eljárást kezdeményezni** a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén
- **egymással együttműködni** és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

ADATOK ZÁRT KEZELÉSE – a gyermekjóléti szolgálat/ gyámhatóság a gyermek bántalmazása, elhanyagolása miatt jelzést, kezdeményezést tevő intézmény, személy adatait erre irányuló külön kérelem hiányában nincs (irat-betekintési jog).

Szakmai dilemmák:

- Névtelenség betartható-e, szakszerű-e? (igazi okok)
- Mire tanítjuk a zárt adatkezelés esetén a gyereket? (titok maradjon- ne legyen bizalom- nem merje elmondani)
- Melyek a segítő munka alapvető értékei, elvei? (segítés, együttműködés)
- Hogyan motiválja mindez a szakembereket a szükséges technikák, kommunikációs készségek elsajátítására, használatára, a felelősségteljes munkavégzésre? (számonkérés)
- Hogyan vonjuk be segítő folyamatba a névtelenséget „élvező” személyt, kit hívhatunk meg az esetkonferenciára?

- **Megelőző pártfogolás bevezetése** - a gyermekvédelmi rendszerrel való szoros együttműködésben- a bűncselekmény vagy az elzárással is sújtható szabálysértés elkövetése miatt, védelembe vétel iránti eljárás során, vagy már fennálló védelembe vétel mellett (DE **nevelésbe vétel során is fennmaradhat**).
- A pártfogó felügyelő részt vesz mind az elrendelés szükségességéről való döntés megalapozásában (környezettanulmány, kockázatértékelés), mind a tartalmi elemeinek meghatározásában (magatartási szabályok kiválasztása), és szükség szerint közreműködik a végrehajtásban is.

A környezettanulmány **tartalmazza a bűnmegelőzési szempontú veszélyeztetettség** megítéléshez a már említett személy

- **korábbi normaszegéseire**, különösen a vele szemben indított büntetőeljárásokra, szabálysértési eljárásokra, iskolai konfliktusaira vonatkozó tényeket.
- a lakókörnyezetére, lakhatási körülményeire, **családi körülményeire, kapcsolataira**, oktatásban, képzésben való részvételére vonatkozó tényeket,
- a munkaerő- piaci helyzetére, **jövedelmére**, vagyonára,
- a baráti és kisközösségi kapcsolataira, **szabadidő eltöltési szokásaira**, esetleges káros szenvedélyeire,
- fizikai, mentális egészségi állapotára, **gondolkodási és viselkedési** mintáira vonatkozó tényeket.

A PFSZ a gyámhatóság megkeresésére biztosítja a **gyermekjóléti szolgálattal együttműködve:**

- személyes konzultáció, szükség szerint közös családlátogatás, közös meghallgatás,
- facilitátor biztosítása **Családi Döntéshozó Csoportkonferencia lefolytatására,**
- **resztoratív technikák alkalmazása** (pl. iskolai konfliktuskezelés, agresszióhelyettesítő tréning),
- a pártfogó felügyelői szervezet által szervezett resztoratív programban vagy csoportos foglalkozáson való részvétel .

GYEREKEK NAPKÖZBENI ELLÁTÁSA

Bölcsőde

Családban nevelkedő 20 hetes kortól, 3 éves korig (sajátos nev. 5 éves korig) a gyermek gondozását, nevelését látja el (napi 12 óra)

- sajátos nevelési igényű gyermek ellátásánál együttműködik a gyermek korai fejlesztését és gondozását, vagy a fejlesztő nevelését ellátó pedagógiai szakszolgálati intézménnyel.
- egyéb szolgáltatások: játszócsoport, gyermekhotel, időszakos gyermekfelügyelet, tanácsadás.

Egységes óvoda- bölcsőde

- bölcsődei nevelés egyáltalán nem biztosított és az óvodai kérelem teljesíthető, a gondozás-nevelés feladatait legfeljebb egy, egycsoportos óvodában látják el - 20fő/5fő -)

Integrált bölcsőde-óvoda

- A két ellátási forma szakmailag önállóan működik.

Családi napközi

- Bölcsődei, óvodai ellátásban nem részesülő, iskolai nyitvatartási időn kívül, felmentett vagy magántanulók ellátása, 20 hónapostól - 14 éves korig (5- 7 gyermek). Öt, vagy annál több családi napközi fenntartását hálózatba kell szervezni (tanácsadás, koordináció). Korcsoportok elkülönített megnevezése.

Családi gyermekfelügyelet

- 2 évestől 4 éves korig nyújt nappali felügyeletet, gondozást, nevelést és étkeztetést nyújt (legfeljebb 3 gyermeknek)- szülői munkavégzése, munkaerő piaci programban való részvétele esetén.

Házi gyermekfelügyelet

- A gyermek állandó vagy időszakos nappali intézményben történő ellátása nem megoldható. A gyermeke megfelelő ellátása, tanulmányai előrehaladásának segítése.

Alternatív napközbeni ellátás

- Játsszótéri program, játszóház, családi játéktár, klubfoglalkozás keretében nyújtott kapcsolaterősítő, szabadidős, prevenciós szolgáltatások, illetve nappali felügyelet, sport-, illetve egyéb foglalkozás és étkeztetés.

GYERMEKEK ÁTMENETI GONDOZÁSA

Okok

- Helyettes szülő (indokolt távollét, egészségügyi probléma)
- Gyermek átmenti otthona (életvezetés, lakhatás, családi konfliktus, magatartási probléma)
- Családok átmeneti otthona (hajléktalanság, bántalmazás, családi konfliktus, életvezetési probléma).
- Átmeneti házi gondozás (betegség esetén, ha máshol nem oldható meg)

Időtartama

Az alapjául szolgáló ok fennállásáig, de legfeljebb 12 hónapig tart (hat hónapos meghosszabbítás, iskolai év végéig, kivéve ha az utógondozói ellátásban részesülő szülő a gyermekével együtt veszi igénybe az ellátást)

Teljes körű ellátás: a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról kell gondoskodni (Gyvt. az átmeneti gondozásnál határozza meg).

- El kell készíteni az **egyéni gondozási-nevelési tervet**, ha a gondozás a 30 napot meghaladja (szülő, gyermek, szakemberek bevonása)
- A terv célja a gyermek gondozásával, nevelésével, családjába történő visszajuttatásával kapcsolatos feladatok részletes megtervezése és az abban részt vevő szakemberek közötti munkamegosztás kidolgozása.

IDEIGLENES GONDOZÁS Ideiglenes jelleggel, állapotának megfelelő **ellátást és éjszakai bentlakást kell** biztosítani az olyan gyermeknek, aki lakóhelyéről önkényesen eltávozott, így ellátás és felügyelet nélkül maradt.

- Fel kell tárni az okait, értesíteni kell a szülőt, gyermekjóléti szolgálatot,
- Gyámhatóságot, ha 3 napon belül a szülő nem jelentkezik, nem járul hozzá, gyermek érdekével ellentétes (két éven belül 2x kéri, vagy nem térhet haza)

Helyettes szülő az a 24. évet betöltött, cselekvőképességet érintő gondnokság alatt nem álló, támogatott döntéshozatal hatálya alatt nem álló és büntetlen előéletű személy lehet, aki

- személyisége, egészségi állapota és körülményei alapján alkalmas a gyermek átmeneti gondozására, és vállalja, hogy a szükséges ideig a nála elhelyezendő gyermeket gondozza (meghatározott kizáró ok nem áll fenn)
- külön jogszabályban meghatározott tanfolyamon eredménnyel részt vett.
- A helyettes szülőt a gyermek ellátására nevelési díj (120, 140, 150 %) és külön ellátmány (éves nevelési díj 25%-ánál több) illeti meg. Saját gyermekkel együtt 4 gyermeket gondozhat. H. szülői díj: 15.000 Ft/gyermek

Helyettes szülői jogviszony: gyermekjóléti szolgálat javaslatának figyelembevételével a működtető és a helyettes szülő között a gyermek átmeneti gondozása céljából, írásba foglalt **megállapodás alapján** létrejövő jogviszony.

A krízisközpont a bántalmazott család számára alaptevékenysége keretében legfeljebb 8 hét időtartamra

- - lakhatást biztosít és szükség esetén biztosítja az étkeztetést, a ruházattal való ellátást, a mentálhigiénés és egészségügyi ellátást,
- - közreműködik - a családsegítő, illetve a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve - a krízisellátást szükségessé tevő okok megszüntetésében, a család, az egyén helyzetének rendezésében, otthontalanságának megszüntetésében.

Kiegészítő tevékenysége keretében a bántalmazott társadalmi reintegrációja érdekében legfeljebb öt év időtartamra **félutasház szolgáltatást nyújthat** (lakhatást és az életvezetéshez szükség szerinti segítséget kell biztosítani)

A félutasház szolgáltatás **igénybevételének feltétele:**

- bántalmazottat biztosítással járó jogviszony keretében foglalkoztassák,
- bántalmazott vállalja az előtakarékosági programban való részvételt,
- bántalmazott vállalja a társadalmi reintegrációt segítő programban való részvételt.

GYERMEKVÉDELMI SZAKELLÁTÁS

- **Otthon nyújtó ellátás** (különleges, speciális ellátás - kettős szükségletű gyerekek ellátása)
- **Utógondozói ellátás**
 - Nevelőszülők (különleges, speciális)
 - Gyermekotthon (különleges, speciális)
- **Területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás** (elsősorban szolgáltatási, szervezési, tanácsadói és szakértői feladatok, az otthont nyújtó ellátások leválasztása – küldő férőhelyek-, döntésre ideiglenes hatályú elhelyezés feltételeinek megteremtése; új feladatok: gyermekvédelmi gyámok, örökbefogadás utánkövetése, támogatott közvetítés)

2014 évben a gyv. rendszerben 22 922 fő gondozott volt, ebből 0-17 éves 19953 fő, 18-25 éves 2969 fő (némi emelkedés történt).

A bekerülő gyerekek JELLEMZŐI:

- A bekerülők 42%-ának éltek együtt a **vérszerinti szülei**. Közel harmadát - 28%-át - egyedül nevelte a szülője.
- A gyerekek 83%-ának **van testvére**, és nagyobb részüknek 61%-ának valamennyi testvére is szakellátásban élt. A gyerekek 27%-a, vagyis közel a harmaduk a bekerüléskor **túlkoros**, továbbá 9 %-a a bekerüléskor sajátos nevelési igényű (**SNI**) volt.
- Kitartás és a kezdeményezőkézség hiánya, az érdeklődés beszűkülése, a szinte állandósult fejlődési retardáció, a hospitalizáció, érzelmi depriváció.
- A társadalmilag elfogadható minták elfogadásának a hiánya, életvezetési zavarok, beszűkült életperspektíva, a jövőkép hiányossága, hiánya.

Bekerülés JOGI JELLEMZŐI

Nevelésbe vételi eljárás menete két szakaszú lett (ne ideiglenes hatállyal kerüljenek be a szakellátásba)

- **1.) Nevelésbe vétel és ideiglenes gondozási hely** meghatározása, gyermekvédelmi gyám rendelése, kapcsolattartásról döntés, 3 év alatt különleges szükségletű, örökbefogadhatóság megállapítása, szülő felügyelet szünetel/megszűnt;
- **2.) Eljárás során vagy nevelésbe vételt követően a gondozási hely meghatározása és a döntés a járulékos kérdésekben** (gyermekvédelmi gyám, kapcsolattartás, elhelyezési javaslat és elhelyezési terv elfogadása, módosítása, gondozási díj fizetés, ellátási szükséglet, örökbeadhatóság.

Egybe kell vonni a két szakaszt, ha a gyermek ideiglenes hatállyal már el lett elhelyezve, illetve ha a nevelésbe vételi eljárásban a gyermek vizsgálata megoldható. (Gyermekek jogi képviselőik kötelező részvétele a tárgyaláson)

Ki lehet NEVELŐSZÜLŐ :

- **24.életévét** betöltötte, büntetlen előéletű
 - nem áll cselekvőképességet érintő gondnokság és támogatott döntéshozatal hatálya alatt,
 - gondozásába helyezett gyermeknél legalább 18, de **legfeljebb 50 évvel** idősebb,
 - személyisége, egészségi állapota és körülményei alapján alkalmas a gyermek kiegyensúlyozott fejlődésének biztosítására, a családjába történő visszakerülésének vagy örökbefogadásának támogatására, továbbá a gyermek, fiatal felnőtt életkori szükségleteiből adódó feladatok ellátására,
 - képzésen eredményesen részt vett.
- (működtető: kiválaszt,felkészít,szakmai tanácsadás, ellenőrzés; 5-6 gyermek/létszám csökkentése)

- 12 év alatti gyermek elhelyezése csak befogadó szülőnél (helyettes szülő, nevelőszülő, különleges, vagy speciális nevelőszülő), kivéve a tartósan beteg, súlyosan fogyatékos gyermeket, vagy ha a testvéreket nem lehet együtt elhelyezni, vagy más okból szükséges(pl. szülő kifejezett kérése).
- **Felülvizsgálat:** 2014 folyamán a 3 év alatti, 2015 folyamán a 6 év alatti, 2016 folyamán pedig a 12 év alatti gyerekeket.

A gyermekotthonban élő, mintegy 2430 fő 12 év alatti gyermek fokozatos átgondozása.

Egységes nevelőszülői foglalkoztatási jogviszony bevezetése

- **Képzés:** OKJ-s nevelőszülő szakképesítéssel (500 óra - 45 % elmélet, 55 % gyakorlat - vagy 60 órás nevelőszülői tanfolyam vagy OKJ-s nevelőszülő szakképzés „Befogadott gyermek ellátásának alapfeladatai” követelménymoduljának eredményes elvégzésével (vállalva két éven belül az OKJ –s vagy a Központi Oktatási Program –KOP- elvégzését)

(keret és kiegészítő megállapodás megkötése, a gyermek gondozása mellett már korlátlan kereső tevékenység folytatása; évente 4–12 nap fizetett szabadság jár - megváltása)

- **nevelőszülői díj elemei:** alapdíj, kiegészítő díj, többlet díj a minimálbér 30% (31.500Ft.), 20% (21.000 Ft.), 5% (5250 Ft.)-a;
(*gyermek után pedig nevelési díj és külön ellátmány jár- külön bankszámlán kezelése; teljes körű egészség- és nyugdíjbiztosítási jogosultság).*

NEVELŐSZÜLŐKNÉL NEVELKEDŐ GYEREKEK (FORRÁS: KSH)

Év	Nevelőszülőnél	Gyermek- otthonban	Egyéb helyen	Összesen	%-ban Nevelőszülőnél
1998	9196	11 201	2518	22 915	40,13
2010	12 270	8479	669	21 410	57,28
2012	12 906	8218	410	21534	59,93
2014	14 234	8090	598	22 922	62,09

Gyermekotthonok

- **Befogadó otthon** az ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermekek számára.
- **Gyermekotthon** gondozza a nevelésbe vett gyermeket és utógondozói ellátottat (48 férőhelyen) – speciális csoport/különleges csoportja.
- **Lakásotthon** a nevelésbe vett gyermekek és utógondozói ellátottak részére (12 férőhelyen).
- **Különleges gyermekotthon/lakásotthon** – 3 év alattiak, és tartósan beteg és/vagy fogyatékkal élők elhelyezése. Kettős szükségletűek ellátása.
- **Speciális gyermekotthon/lakásotthon** – súlyos pszichés vagy disszociális tüneteket mutató, pszichoaktív szerekkel küzdő elhelyezése. Kettős szükségletűek ellátása.
- **Utógondozó otthon** a 18 év feletti utógondozói ellátott fiatal felnőttek számára.

Speciális gyermekotthonban, speciális lakásotthonban vagy a gyermekotthon speciális csoportjában a gyermek teljes körű ellátásának időtartama kivételesen indokolt esetben- legfeljebb **1 évvel- meghaladhatja a kettő évet (3 év).**

- speciális szükségletű gyerekek **integrált elhelyezése** (kettős szükségletű gyermek különleges és speciális gondozása, nevelése)
- 12 fős csoportban egyidejűleg legfeljebb 1 fő kettős szükségletű, 1 fő speciális szükségletű vagy 4 fő különleges szükségletű gyermek helyezhető el (integrált elhelyezés).
- **személyes szabadságának** rövid időtartamú korlátozása (48 óráig, elkülönítőben 24 óra), különválasztva a nevelési felügyelet elrendelésétől (minden formában), **DE a biztonsági elkülönítésre azonban a jövőben is csak a speciális gyermekotthonban kerülhet sor.**

UTÓGONDOZÓI ELLÁTÁS

A fiatal felnőtt részére utógondozást és szükség szerinti ellátást kell biztosítani. Az ellátást nyújtó és a fiatal felnőtt **megállapodást köt.**

Feltételei:

létfenntartását önállóan biztosítani nem tudja (21.,22. életévig),
vagy

- köznevelési, felsőoktatási vagy felnőttképzési intézménnyel tanulói, hallgatói vagy felnőttképzési **jogviszonyban áll** (22., 25. életévig), vagy
- szociális bentlakásos intézménybe **felvételét várja** (21.életévig).

TERÜLETI GYERMEKVÉDELMI SZAKSZOLGÁLAT

- **Örökbefogadás** szakmai előkészítése (nyílt és titkos)
- Az örökbe fogadni szándékozók tájékoztatása, felkészítése, alkalmasságuk vizsgálata (rokon, házastársi – szakértői vélemény).
- A terhességét titkoló **válsághelyzetben lévő várandós anya** segítése (hozzájáruló nyilatkozat, kérelemre a fővárosi TEGYESZ székhelye lesz a lakcíme – iratok őrzése - 4 hónapon túli anyakönyvvezetői értesítés), gyámhivatali határozatban megjelölt személynek adják ki a gyermek iratait.
- Örökbefogadó szülő kiválasztása a gyermek számára, a gyermek felkészítése, a szülő-gyermeki kapcsolat segítése, az örökbefogadásra való javaslattétel.

Örökbefogadás utánkövetése (kötelező 1 év-kérelemre max.5év)

Tartalma:

Figyelemmel kíséri (TEGYESZ vagy közhasznú szervezet)

- a gyermek családjába történő beilleszkedését, a családdá válás folyamatát,
- az örökbefogadással kapcsolatos kommunikációt,
- a gyermek identitásának egészséges fejlődését, valamint
- a gyermek óvodai, iskolai beilleszkedése kapcsán a problémák megelőzését vagy azok megoldását.

(kötelező közvetítés igazolása: közreműködését igazoló irattal, jegyzőkönyvi nyilatkozattal)

- Az ideiglenes hatállyal elhelyezett és a nevelésbe vett gyermek törvényes képviselőjének – gyámságának az ellátása (**gyermekvédelmi gyámok**, eseti gyámok)
- Elkészíti a gyermek egyéni gondozási-nevelési tervét; jelzi ha a gyám elmozdítása, felfüggesztése indokolt; szervezi az elhelyezési terv végrehajtását; kapcsolattartás, családgondozás biztosítása.
- **Támogatott közvetítői eljárás feltételei** (1 fő mediátor foglalkoztatása) – TEGYESZ, gyámhatóság, gyermekjóléti szolgálat székhelyén. A támogatott közvetítői eljárás igénybevétele esetén a minimálbér 3%-a/alkalom; költségmentesség kérhető, ha nem éri el az öregségi nyugdíjmin. 4x-t; RGYK ingyenes, nevelésbe vett gyermeknél az eljáró szerv viseli.

(közvetítő jelzése a gyámhivatal felé, ha felmerül a gyermekbántalmazás, súlyos elhanyagolás gyanúja)

GYERMEKVÉDELMI GYÁMSÁG

- **Célja:** gyermek érdekének következetes és szakszerű, a gondozási helytől független képviselése.
- Megszűnt a gyermekotthon vezetőjének és a nevelőszülőnek a gyámi jogköre (2 év után – meghat. feltételek mellett nevelőszülő is lehet gyám- korlátozott képviselő), ehhez kapcsolódóan a gyámi gondozói tanácsadói, családgondozói stb. feladatkör szintén megszűnt.
- Gyermekvédelmi gyámokat a TEGYESZ alkalmazza, 30 gyermek/gyám (mintegy 560 gyermekvédelmi gyám foglalkoztatása - 150 órás képzés, 30 órás továbbképzés megtörtént)

Jogköre:

- gondozás-nevelés elősegítése, figyelemmel kísérése ,
- Családgondozás,
- törvényes képviselő, vagyonkezelés.

Ennek érdekében:

- **gyermekkel személyes** és közvetlen találkozást, beszélgetést kezdeményez a kirendelését követően legfeljebb 15 napon belül, majd, legalább havonta/1 alkalommal, a hatodik életévét be nem töltött gyermek esetén legalább kéthetente/1 alkalommal)
- a kirendelését követően 30 napon belül felveszi a kapcsolatot a **gyermek szüleivel**, és fenntartja azt a gyermekvédelmi gondoskodás időtartama alatt, majd a nevelésbe vétel megszüntetését követően 3 hónapig.

- Jelentést készít a gyámhatóságnak (félévente)
- **gondozási hely megváltoztatása (súlyos veszélyeztetés esetén - értesítés, kérelem a gyámhatóság felé – azonnali hatály);**
- engedélyezheti, hogy a gyermek az örökbe fogadni szándékozóknál tartózkodjon (gondozási hely változatlan marad);
- örökbefogadáshoz nem adhat hozzájáruló nyilatkozatot (családi jogállásnál – perindításhoz a gyámhatósági jóváhagyás szükséges) – eseti gyám kirendelése;
- ha vagyonkezelésre nincs felhatalmazva – vagyonkezelő eseti gyám kirendelése.

Javaslatot tesz a **nevelőszülő gyámi feladatkörére** (két év nevelés után stb.) - okmányok beszerzése, egészségügyi beavatkozás, beíratás, tanulói jogviszony kérdéseiben.

(Ma mintegy 1350 nevelőszülő látja el az osztott gyámságot, gyerekek mintegy 17%-ánál)

A **gyermekvédelmi rendszer része** a bíróság által javítóintézeti nevelésre utalt, illetve előzetes letartóztatásba helyezett fiataalkorúak javítóintézeti ellátása.

A Gyvt. a javítóintézeti ellátás gyermeki jogokat érintő szabályozását törvényi szintre emelte.

(2013. évi CCXL. törvény és a 1/2015. (I. 14.) EMMI rendelet)

A javítóintézet **gondoskodik** a fiataalkorú életkorához és egyéni szükségletéhez igazodó ellátásról, nevelésről, oktatásról és képzésről, valamint a családjukkal való kapcsolattartás biztosításról
(nevelésbe vett fk. csp. felhasználása, gyermekvédelmi gyám feladatköre)

A gyermekvédelem területén dolgozók jogai és kötelezettségei

- A gyermek mindennekfelett álló, legjobb érdekét figyelembe véve, törvényben **elismert jogait biztosítva** járnak el. Tevékenységük során **együttműködnek** a családdal és elősegítik a gyermek családban történő nevelkedését.
- A gyermek családban történő nevelkedését segítő ellátást a gyermek és családja helyzetéhez, **szükségleteihez igazodóan** kell nyújtani. A családjából bármely okból kikerült gyermek biztonságát, korához és szükségleteihez igazodó gondozását, nevelését, egészséges személyiségfejlődését biztosítani kell.
- A **személyes gondoskodás során** a gyermeki és szülői jogok tiszteletben tartásával, azok érvényesülését biztosítva kell eljárni.

A gyermekjóléti és gyermekvédelmi rendszerben foglalkoztatottakat - a külön jogszabályban meghatározott munkakörükkel összefüggésben - megilleti az a jog, hogy személyüket **megbecsüljék, emberi méltóságukat és személyiségi jogaikat tiszteletben tartsák, tevékenységüket értékeljék és elismerjék.**

- A gyermekvédelmi rendszerben foglalkoztatott nevelő, gyermekfelügyelő... nevelőszülő, ...gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmény vagy javítóintézet vezetője..... közvetlen gondozása, ügyeinek intézése, **családgondozása és utógondozása során,**
- helyettes szülői tanácsadó, nevelőszülői tanácsadó és gyermekvédelmi gyám a gyermek közvetlen gondozásának ellenőrzése, törvényes képviselőjének ellátása során

hivatalból jár el, e tevékenységével kapcsolatban a büntetőjogi védelem szempontjából **közfeladatot ellátó személynek minősül.**

- A külön jogszabályban meghatározott munkakörben, valamint önkéntes jogviszonyban nem foglalkoztatható az a személy, akivel szemben **kizáró ok áll fenn** (gyermekjogi képviselő kizárási feltételei az irányadóak), vagy **igazolási kötelezettségének ismételt** szabályszerű felhívásra sem tesz eleget és nem bizonyítja, hogy a kötelezettség elmulasztása rajta kívül álló ok következménye.
- A pedagógus életpálya, az előmeneteli és illetményrendszer kiterjed a **gyermekvédelmi szakellátásban, javítóintézetben pedagógus-munkakörben foglalkoztatottakra is**. A pedagógus munkakörökben foglalkoztatott személyeket a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról szóló a **257/2000. (XII. 26.) Korm. rendelet határozza meg**.
(A kötött munkaidő, neveléssel, fejlesztéssel és vizsgálattal lekötött idő 80 %, 60-75%)

- Gyermekvédelmi rendszerhez **kapcsolódó feladatkört ellátók** joga és kötelezettsége a gyermek veszélyeztetettsége, bántalmazása, elhanyagolása esetén jelezzen – jelzőrendszer működése a gyermekjóléti szolgálat feladata.
- Aki jelzési, vagy együttműködési kötelezettségének nem tesz eleget, - a gyámhatóság értesíti a **fegyelmi jogkör gyakorlóját** és javaslatot tesz az érintett személlyel szembeni fegyelmi felelősségre vonás megindítására. A gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény esetén a gyámhatóság **büntetőeljárást kezdeményez, ÉS egyeztető megbeszélést** tart, továbbá a gyermekjóléti szolgálatnál kezdeményezi esetmegbeszélés megtartását.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

TÁMOP 5.5.7-08/1-2008-0001

Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi képviselői hálózat
és civil jogvédő munka fejlesztése

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE